

**UNIVERSITATEA DE STAT „ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI, PSIHOLOGIE ȘI ARTE
CATEDRA DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI**

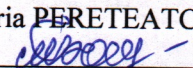
CURRICULUM UNIVERSITAR

PRACTICA DE SPECIALITATE

Ciclul II – studii superioare de master

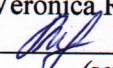
Codul și denumirea domeniului general de studiu: 011 Științe ale educației
Denumirea programului de master: Managementul educației incluzive

Autor:
conf. univ., dr., Maria PERETEATCU



(semnătura)

asist. univ., Veronica RUSOV



(semnătura)

Discutat și aprobat la ședința Catedrei de științe ale educației
Proces-verbal nr. 9 din 02.09.2016
Șeful Catedrei de științe ale educației [Signature] conf. univ., dr., Tatiana ȘOVA

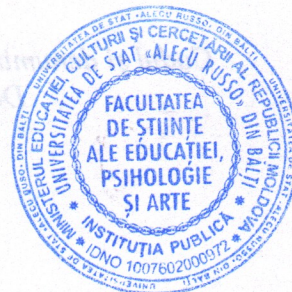
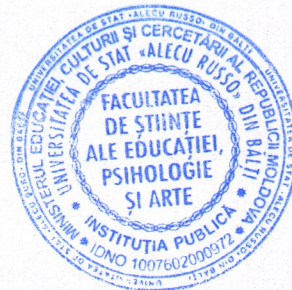
Discutat și aprobat la Consiliul Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte
Proces-verbal nr. 1 din 06.10.2016
Decanul Facultății de Științe ale educației, Psihologie și Arte
[Signature] conf. univ., dr. Lora CIOBANU

Revizuit:

conf. univ., dr., Maria PERETEATCU
asist. univ. Veronica RUSOV

Discutat și aprobat la ședința Catedrei de științe ale educației
Proces-verbal nr. 2 din 02.09.2018
Șeful Catedrei de științe ale educației [Signature] conf. univ., dr., Tatiana ȘOVA

Discutat și aprobat la Consiliul Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte
Proces-verbal nr. 1 din 05.09.2018
Decanul Facultății de Științe ale educației, Psihologie și Arte
[Signature] conf. univ., dr. Lora CIOBANU



Discutat și aprobat la ședința Catedrei de științe ale educației
Proces-verbal nr. 9 din 02.09.2016
Șeful Catedrei de științe ale educației [Signature] conf. univ., dr., Tatiana ȘOVA

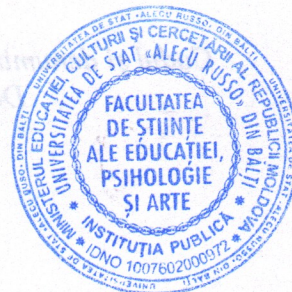
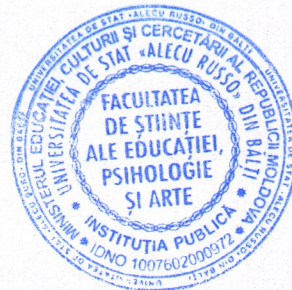
Discutat și aprobat la Consiliul Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte
Proces-verbal nr. 1 din 06.10.2016
Decanul Facultății de Științe ale educației, Psihologie și Arte
[Signature] conf. univ., dr. Lora CIOBANU

Revizuit:

conf. univ., dr., Maria PERETEATCU
asist. univ. Veronica RUSOV

Discutat și aprobat la ședința Catedrei de științe ale educației
Proces-verbal nr. 2 din 02.09.2018
Șeful Catedrei de științe ale educației [Signature] conf. univ., dr., Tatiana ȘOVA

Discutat și aprobat la Consiliul Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte
Proces-verbal nr. 1 din 05.09.2018
Decanul Facultății de Științe ale educației, Psihologie și Arte
[Signature] conf. univ., dr. Lora CIOBANU



INFORMAȚII DE IDENTIFICARE A CURSULUI

Facultatea: Științe ale educației, Psihologie și Arte

Catedra: Științe ale educației

Domeniul general de studiu: 011 Științe ale educației

Domeniul de formare profesională la ciclul II: master de profesionalizare

Denumirea specialității/ programului de master: Managementul educației incluzive

Administrarea unității de curs: Practica de specialitate

Codul unității de curs/ modulului	Credite ECTS	Total ore	Repartizarea orelor		Forma de evaluare	Limba de predare
			Contact direct	Studiu individual		
	10	300	150	150	Examen	Română

Anul de studii și semestrul în care se studiază: anul I, semestrul II

Statutul: obligatorie

INFORMAȚIE REFERITOARE LA CADRUL DIDACTIC (CADRELE DIDACTICE)

Numele, prenumele: **Pereteatcu Maria**

Titlul și gradul științific: conferențiar universitar, doctor

Informație de contact: blocul nr.6, aula 650, 0231 52 484, 069529765,

E-mail: maria.pereteatcu@gmail.com

Orele de consultații - luni: 14.00 -16.00

Consultațiile se oferă atât în regim „față-în-față”, cât și prin utilizarea poștei electronice.

Numele, prenumele: **Veronica Rusov**

Titlul și gradul științific: lector universitar

Studii:

- 2008 – 2010, USARB, Facultatea Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială, ciclul II, masterat, Specializarea Management educațional.

- 2004 – 2008, USARB, Facultatea de Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială, licențiat în științe ale educației, Specialitatea Pedagogie / Management educațional.

- 1998 – 2003, USARB, Facultatea de Filologie, licențiat în filologie, Specialitatea Limba și literatura română și Limba și literatura franceză.

Informație de contact: blocul nr.6, aula 645, 069518344, vmrusov@mail.ru

Orele de consultații: 14.10-17.00

INTEGRAREA STAGIULUI PRACTICII DE SPECIALIZARE ÎN PROGRAMUL DE STUDII

Stagiul practicii de specializare constituie o parte componentă a procesului educațional care asigură realizarea principiilor fundamentale ale procesului de formare a comportamentului profesional. El reprezintă segmentul de interferență dintre procesul de studii și activitatea profesională, fiind o probă de adaptare și integrare în domeniul profesional, de aplicare în practică a cunoștințelor și terminologiei asimilate pe parcursul studiilor, precum și o incursiune într-un nou domeniu aplicativ în funcție de statutul și direcțiile de activitate ale instituției în care se efectuează stagiul.

Stagiul practicii de specializare conține 300 de ore (10 credite) dintre care 150 de ore de contact direct și 150 de ore de lucrul individual.

Scopul practicii de specializare constă în aprofundarea și consolidarea cunoștințelor teoretice, dezvoltarea deprinderilor și abilităților profesionale și pregătirea studenților pentru a profesa în domeniul educației incluzive.

Stagiul practicii de specializare se axează pe:

- activitatea de cunoaștere generală a partenerului de practică în care este distribuit studentul;
- activitatea de observație și analiză a proceselor funcționale, sub îndrumarea mentorilor din partea partenerilor de practică;
- creșterea motivației pentru profesia aleasă, printr-o mai bună cunoaștere a acesteia în contextul real de muncă;
- pregătirea practicanților pentru inserția pe piața forței de muncă, prin acumularea experienței practice în domeniu;
- formarea de competențe privind relațiile interumane în procesul de muncă (spirit de echipă, abilități de comunicare și relaționale, conștientizarea importanței calității muncii);
- colectarea informației în scopul elaborării tezei de master;
- elaborarea setului de documente prestabilite și a raportului privind stagiul de practică.

Curriculumul stagiului de practică a fost elaborat în acord cu:

- Codul educației al Republicii Moldova;
- Regulamentul cu privire la organizarea studiilor superioare de masterat, ciclul II aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1455 din 24.12.2007;
- Planului-cadru pentru studiile superioare, aprobat prin ordinul Ministerului Educației nr.455 din 03 iunie 2011;
- Ghidului de implementare a Sistemului Național de Credite de Studiu, aprobat prin ordinul Ministrului Educației, Tineretului și Sportului nr.140 din 25.02.2006;
- Regulamentului de organizare a studiilor în învățământul superior în baza Sistemului național de Credite de Studiu, pus în aplicare prin ordinul Ministrului Educației nr.72 din 20.09.2010;
- Statutului Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, aprobat de Senatul universitar în 02 ianuarie 2013;
- Regulamentului de organizare și funcționare a studiilor de master, ciclul II, în Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, aprobat în ședința Senatului universitar din 13 octombrie 2010.
- Regulamentului-cadru privind organizarea și desfășurarea stagiilor de practică în Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți (ciclul I, studii superioare de licență, ciclul II, studii superioare de masterat) aprobat în ședința Senatului universitar din 19.07.2013.

COMPETENȚE PRELABILE/PRE-RECHIZITE

Curriculum Managementul educațional, Metodologia și etica cercetării, Managementul educației incluzive, Educația incluzivă, Tehnologii didactice incluzive, Dezvoltarea școlii incluzive, Parteneriatul în educația incluzivă, Metodologia evaluării copiilor cu CES, Metode și tehnici de evaluare psihopedagogică, Psihopatologie, Asistența psihologică a copiilor cu CES, Psihocorecție, Psihoconsilierea familiei și a copilului cu dizabilități

Competențe Cunoștințe despre psihopedagogia incluziunii, despre importanța implementării la nivel național a documentelor juridice internaționale și naționale în favoarea persoanelor cu dizabilități, despre tendința dominantă de schimbare în lume axată pe drepturile omului și ale copilului, pe acceptarea diversității (pe includere și valorizare egală a tuturor copiilor). Abilități de proiectare și promovare a activităților didactice și extradidactice bazate pe abordarea individualizată și diferențiată.

COMPETENȚE DEZVOLTATE ÎN CADRUL CURSULUI

CP1.3. Formularea argumentelor în susținerea dezvoltării educației incluzive.

CP2.4. Promovarea normelor deontologice și a atitudinilor corecte în procesul de evaluare a dezvoltării copilului.

CP3.4. Utilizarea instrumentelor de evaluare a suportului educațional.

CP4.4. Fundamentarea deciziilor cu privire la adaptările curriculare și ambientale pentru copiii cu cerințe educaționale speciale.

CP5.5. Elaborarea de proiecte de dezvoltarea profesională.

CP6.3. Rezolvarea unor probleme complexe privind parteneriatul educațional.

CT1. Aplicarea principiilor, normelor și valorilor eticii profesionale

CT2. Relaționarea eficientă în cadrul echipei plurispecializate.

CT3. Autocontrolul formării profesionale.

FINALITĂȚILE CURSULUI

La finalizarea promovării practicii studentul va fi capabil:

- Să identifice specificul organizării EI la nivel instituțional în baza analizei documentelor reglatorii;
- Să caracterizeze baza materială a instituției incluzive pornind de la necesitățile copiilor cu CES;
- Să adapteze metodelor și tehnicilor de cunoaștere a trăsăturilor psiho-morale și de activizare a elevilor cu CES;
- Să elaboreze materiale didactice necesare în asistarea copiilor/elevilor cu CES în cadrul orelor și în pregătirea temelor pentru acasă;
- Să elaboreze designul unei forme de asistență metodologică a cadrelor didactice;
- Să elaboreze designul unei forme de lucru cu părinții cu CES;
- Să elaboreze designul activităților extracurriculare și de recreere.

CONȚINUTURILE PRACTICII DE SPECIALIZARE

N/or	Conținutul curricular	Ore
1.	<p>Specificul instituției de învățământ cu practici incluzive</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Organizarea școlii incluzive.</i> Organigrama instituției incluzive (cu reflectarea serviciilor de sprijin prestate la nivel instituțional). Regulamentul instituției incluzive. Fișele de post (completate cu atribuții funcționale ce asigură incluziunea copiilor/elevilor cu CES). Programul de activitate a structurilor, organelor și serviciilor EI la nivel instituțional (CMI, CREI, CDS).• <i>Baza didactico-materială a instituției cu practici incluzive:</i> (sală (săli) pentru centrul de resurse, cabinet (e) pentru terapii specifice și consiliere, bloc sanitar adaptat necesităților copiilor cu dizabilități, spații de joacă special amenajate pentru copii (în interiorul instituției și pe teren, ludotecă, spații de odihnă etc.), rampe, bare de susținere, tehnologii asistive.• <i>Documentația instituției incluzive:</i> - la nivel de planificare (Planul de dezvoltare instituțional, Planul anual de activitate al instituției, Planul de activitate al consiliului profesoral, Planul de activitate al consiliului de administrație, Planul de activitate al catedrei, Planul de activitate al CMI, Planul de activitate al comitetului părintesc, Planul de activitate al organizațiilor elevilor).	20

	<p>- la nivel de monitorizare (Registre de evidență copiilor/elevilor cu CES. Dosare personale. Indicatori de performanță. Activități de formare continuă a personalului)</p> <p>- la nivel de evaluare și autoevaluare (Note informative, Rapoarte de activitate)</p> <p>Particularitățile specifice de dezvoltare ale copiilor/elevilor cu CES (2 copii/elevi)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Componența dosarului personal al copilului/elevului cu CES</i> • <i>Caracteristici specifice ale copilului/elevului cu CES conform domeniilor de dezvoltare emoțional, motor, cognitiv, verbal, social:</i> (de ex.: limbajul (verbal/non-verbal; activ/pasiv; oral/scris), gândirea (concretă/ abstractă; reproductivă/ creativă), imaginația (reproductivă/ creativă/ combinată; mecanică/ logică; voluntară/ involuntară), memoria (vizuală/ auditivă/ kinestezică; de lungă/ scurtă durată), atenția (volumul, mobilitatea, stabilitatea, flexibilitatea; voluntară/ involuntară/ post-voluntară). Tipul de inteligență (lingvistică, logico-matematică, spațială, muzicală, kinestezică, intrapersonală, interpersonală, naturalistă). Afectivitatea/emotivitatea (introvert/ extrovert, expresivitatea, mimica, pantomimica, emoțiile etc). Temperamentul (flegmatic, sangvinic, coleric, melancolic). Stilul de învățare). • <i>Punctele forte și necesitățile elevului.</i> 	
2.	<p>Activitatea CMI</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Documentele CMI:</i> (Planul de activitate al CMI anual / lunar, rapoarte de examinare, rapoarte de activitate, informații statistice, note informative, instrumente de evaluare, materiale metodice pentru informare și asistență, modele ale planului educațional individualizat, proiecte didactice-model, metodologii adaptate de evaluare, alte materiale). • <i>Evaluarea copiilor/elevilor cu CES:</i> Examinarea dosarului copilului, recomandărilor medicale, rapoartele de evaluare a situației copilului atât intrașcolare (ale dirigintelui, psihologului, medicului, altor specialiști), cât și externe (ale asistentului social, medicului de familie, altor actori comunitari), PEI precedent al elevului, dacă acestea se regăsesc în dosar. Observarea spontană și dirijată a copilului. Evidența copiilor/elevilor cu CES. Referirea copiilor care prezintă anumite dificultăți și probleme de învățare către SAP. Examinarea rapoartelor SAP de evaluare complexă. • <i>Asistența metodologică a cadrelor didactice:</i> Formele, frecvența realizării și direcții de intervenție (de ex.: realizarea adaptărilor curriculare, realizarea obiectivelor PEI, stabilirea celor mai adecvate tehnologii de predare-evaluare în cadrul procesului educațional incluziv, elaborarea planului educațional individualizat ș.a.) 	40
3.	<p>Activitatea CDS</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Documentele CDS:</i> Planul anual, semestrial și zilnic. Rapoarte de activitate. • <i>Implicarea în procesul PEI:</i> Consultarea/analiza PEI. Colaborarea cu membrii echipei PEI - modalităților de lucru. Elaborarea materialelor didactice individualizate în funcție de dificultățile de învățare ale elevilor. Identificarea progresului elevului privind finalitățile de învățare descrise în PEI. • <i>Activități de recuperare educațională:</i> Asistarea copilului/elevului cu CES în cadrul orelor și în pregătirea temelor pentru acasă (10 asistări la clasă și 10 asistări individuale). Activități de tip terapeutic-ocupational, individuale sau în grup. 	40

4.	<p>Activitatea în CREI</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Documentele CREI:</i> Planul anual de activitate. Rapoarte de activitate. ș.a. • <i>Programul CREI:</i> în timpul orelor (pentru elevii cu cerințe educaționale speciale care nu pot frecventa toate lecțiile pe întreaga durată a lor), după ore, individual sau în grupuri de 10-12 copii (meditații, suport în pregătirea temelor pentru acasă). • <i>Tipuri de servicii prestate în CREI:</i> <ul style="list-style-type: none"> - asistența metodologică: consilierea, educarea pentru persoanele care au în îngrijire copii: părinți/reprezentanți legali, alte persoane; - asistența educațională; - consilierea psihologică (consilierea individuală/de grup a copiilor cu CES și consilierea părinților); - terapii specifice (ludoterapie, logopedie, kinetoterapie, ergoterapie); -socializarea prin activități extracurriculare, dezvoltarea deprinderilor de autoadministrare; - recreerea (matinee, concursuri, excursii) etc. • <i>Asistența metodologică:</i> consilierea, educarea pentru persoanele care au în îngrijire copii: părinți/reprezentanți legali, alte persoane. • <i>Dotarea CREI:</i> (mobiliu adecvat: mese, scaune, dulapuri, fotolii, canapea, covor, tehnică de calcul, manuale școlare, literatură pedagogică, psihologică, artistică, materiale pentru activitățile cu copiii: creioane colorate acuarelă/guaș plastilină hârtie colorată, carton, foarfece, jocuri (jucării) dezvoltative, alte echipamente, materiale). 	40
5.	<p>Activități de parteneriat</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Colaborarea cu familia:</i> Forme de lucru cu părinții elevilor cu CES (ședințe, seminare, traininguri, lectorate, mese rotunde, consiliere individuală, terapii, grup de sprijin). Informarea/ formarea părinților/reprezentanților legali privind forma, obiectivele de educație și dezvoltare a copilului lor. Implicarea părinților în activitățile de recuperare/compensare educațională. • <i>Colaborarea cu instituțiile educaționale și structurile de suport:</i> Modalități de implicare în acordarea asistenței psihopedagogice a copiilor CES. 	10
	Total	150

STRATEGII DIDACTICE

Metodele didactice utilizate în organizarea și desfășurarea practicii de specialitate sunt: explicația, dezbateră, analiza documentelor legislative, studiul de caz, problematizarea, modelarea, de evaluare (porofoliul, studii de caz, raportul de activitate, expoziția materialelor didactice).

ACTIVITĂȚI DE STUDIU INDIVIDUAL

Tipul activității	Nr. ore
1. Studiul notițelor de curs, suportului de curs, manualelor, ghidurilor, articolelor din reviste și culegeri.	10
2. Documentarea suplimentară în bibliotecă, pe internet, pe teren etc. în baza bibliografiei recomandate.	20
3. Examinați proiectul de dezvoltare instituțională a școlii în care promovați practica de specialitate și realizați o evaluare a acestuia din perspectiva integrării dimensiunii educație incluzivă în componentele proiectului de dezvoltare a școlii.	10

4. Formulați cel puțin trei activități pentru fiecare din compartimentele Planului de activitate al CMI.	10																
5. Formulați cel puțin cinci tipuri de activități realizate în CREI cu participarea în comun a copiilor cu și fără CES. Argumentați importanța organizării unor astfel de activități.	20																
6. Elaborați cel puțin trei argumente prin care să convingeți cadrele didactice din instituție despre importanța stabilirii unei colaborări eficiente dintre personalul didactic și CREI.	10																
7. Elaborați un mini-poster de informare privind organizarea CREI și importanța acestui serviciu.	10																
8. Elaborați și realizați un plan al lecției (clasa în care este elev cu CES, care studiază în baza CM), nivel primar	10																
9.Elaborați schița unui plan de activități de educație parentală, inclusiv a părinților copiilor cu CES, pornind de la specificul instituției în care realizați practica de specialitate. Structura planului de activități de educație parentală	20																
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Nr.</th> <th>Tematica</th> <th>Nr. ore</th> <th>Obiective</th> <th>Responsabil(i)</th> <th>Resurse necesare</th> <th>Data desfășurării</th> <th>Note</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table>	Nr.	Tematica	Nr. ore	Obiective	Responsabil(i)	Resurse necesare	Data desfășurării	Note									
Nr.	Tematica	Nr. ore	Obiective	Responsabil(i)	Resurse necesare	Data desfășurării	Note										
10.Elaborați și prezentați designul unei forme de asistența metodologică a cadrelor didactice	20																
11.Descrieți modalitățile de adaptare a mediului de învățare	10																
Total	150																

EVALUAREA STAGIULUI PRACTICII DE SPECIALIZARE

Evaluarea stagiului de practică se realizează atât pe parcursul desfășurării efective a practicii, cât și la finele acestei activități.

Evaluarea curentă, pe durata practicii, se efectuează de către mentorul din cadrul unității-bază de practică, luând în considerare participarea studentului la lucrările programate și însușirea de către acesta a deprinderilor de executare sau coordonare a operațiunilor incluse în curriculumul practicii.

La **evaluarea finală**, stagiul de practică se apreciază cu notă. Notele obținute pentru stagiul de practică se includ în rezultatele sesiunii respective de examinare, se iau în considerare la calculul mediei reușitei academice a studentului.

Evaluarea practicii de specializare se face în baza notei din referința mentorului din unitatea-bază de efectuare a practicii care constituie 40 % și în baza notei obținute în urma evaluării portofoliului practicii de specializare 60 % oferită de către conducătorul practicii de specializare. Nota finală se fixează în foaia de examinare care se păstrează la decanat.

Totalizarea stagiului de practică se efectuează în cadrul conferințelor, seminarelor, dezbaterilor, expozițiilor etc., organizate în cadrul facultății sau la catedrele de profil.

Studentii care nu au realizat integral planul de învățământ și nu au obținut creditele corespunzătoare tuturor unităților de curs/modulelor obligatorii și opționale și a stagiului de practică, nu sunt admiși la susținerea tezei de master.

Persoanele înscrise la studii superioare de masterat cu experiență practică dovedită, de cel puțin 2 ani în domeniul respectiv, li se va atribui numărul stabilit de credite, în baza evaluării competențelor și recunoașterii experienței practice către catedra/catedrele de profil.

La finele practicii de specializare studentul trebuie să prezinte un portofoliu care este constituit din următoarele elemente structurale:

I. Organizarea EI la nivel instituțional

1. Organigrama instituției incluzive;
2. Regulament de ordine internă a instituției incluzive;
3. Extras din Planul de dezvoltare instituțional, Planul anual de activitate al instituției, Planul de activitate al consiliului profesoral, Planul de activitate al consiliului de administrație, Planul de activitate al catedrei cu privire la promovarea educației incluzive la nivel instituțional;
4. Planuri de activitate ale structurilor, organelor și serviciilor EI la nivel instituțional (CMI, CREI, CDS);
5. Rapoarte de activitate a structurilor, organelor și serviciilor EI la nivel instituțional (CMI, CREI, CDS);
6. Fișa de post a CDS;

II. Baza materială

1. Prezentarea bazei materiale a instituției cu practici incluzive (Power Point, foto, video);
2. Prezentarea dotării CREI (Power Point, foto, video);

III. Activitatea de recuperare educațională (2 copii/elevi)

1. Caracteristicile specifice ale copilului/elevului cu CES;
2. Raport de referire a copiilor/elevilor cu CES către SAP;
3. Asistarea copilul/elevului cu CES în cadrul orelor și în pregătirea temelor pentru acasă (5/5 asistări la clasă și 5/5 asistări individuale);
4. PEI;

IV. Activitate de asistență metodologică

1. Designul unei forme de asistență metodologică a cadrelor didactice;
2. Designul unei forme de lucru cu părinții cu CES;
3. Designul activităților extracurriculare (1) și de recreere (10);

V. Evaluarea practicii de specializare

1. Referința mentorului (vezi Ghidul);
2. Raportul de activitate a studentului.

Portofoliile sunt studiate și verificate de către profesorul responsabil de practica de specializare și sunt stocate la catedra de specialitate. Coordonatorul practicii de specializare de la catedra de profil prezintă raportul de evaluare al stagiului de practică, care se păstrează la catedra de specialitate împreună cu prezentările Power Point, foto, video ale studenților-stagiari stocate pe un CD.

BIBLIOGRAFIA

Obligatorie:

1. BODORIN, C. ș.a. *Educație incluzivă*. Unitate de curs. Chișinău: Cetatea de sus, 2012, 100 p. ISBN 978-9975-4367-3-1;
2. BULAT, G., GÎNU, D., RUSU, N., *Evaluarea dezvoltării copilului*. Ghid metodologic. Chișinău: Bons Offices, 2015.

3. CHICU, V. COJOCARU, V., GALBEN, S., IVANOVA L. *Educația incluzivă. Repere metodologice*. Casa editorial poligrafică Bons Offices, Chișinău. 2006;
4. DANII, A., POPOVICI, D.-V., RACU, A. *Intervenția psihopedagogică în școala incluzivă*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2007;
5. DANDARA, O. ș. a. *Pedagogie: suport de curs*. Universitatea de Stat din Moldova, 2010.
6. Educația incluzivă: Suport de curs pentru formarea continuă a cadrelor didactice în domeniul educației incluzive centrate pe copil / Galina Bulat, Rodica Solovei, Vera Balan [et. al.]; coord.: Domnica Gînu; Proiectul „Integrarea copiilor cu dizabilități în școlile generale”, Fondul de Investiții Sociale din Moldova (FISM), Protecting Children. Providing Solutions (LUMOS). – Chișinău: Lyceum, 2016 (F.E.-P. „Tipografia Centrală”). ISBN 978-9975-3104-9-9. Vol. 1-3 . – 2016
7. Educația incluzivă în clasă : Ghid pentru profesori / Univ. De Stat din Moldova ; Univ. Ped. de Stat "Ion Creang?" ; Univ. de Stat "Alec Russo" din Bălți ; elab. și adapt.: Tatiana Tintiuc ; red.: Simion Caisîn ; red. coord.: Elena Muraru ; resp. de Proiect: Roberto Escarre [et al.], Valeriu Cabac [et al.] ; echipa de proiect: Simion Caisîn [et al.], Valeriu Cabac, **Maria Pereteatcu, Larisa Zorilo [et al.]**. -Ch. : Inst. de Formare Continuă, 2011.- 123 p. -(Program de formare continuă în domeniul educației incluzive). -ISBN 978-9975-4168-6-3
8. Educație incluzivă : Unitate de curs / Cornelia Bodorin, Maria Pereteatcu, Valentina Pritchcan [et al.] ; Lumos Moldova. – Ch. : Cetatea de Sus, 2012. – 100 p. : tab. – ISBN 978-9975-4367-3-1
9. Educație incluzivă: Unitate de curs / Balan Vera, Bortă Liliana, Botnari Valentina ; Min. Educației, Culturii și Cercetării al Rep. Moldova. – Ed. rev. și compl. – Chișinău : S. n., 2017 (Tipogr. «Bons Offices»). – 308 p.)

Suplimentară:

10. ENĂCHESCU, C. *Tratat de igienă mintală*. București, 2004;
11. GERGUȚ, A. *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe educative speciale. Strategii diferențiate și incluziune în educație*. Polirom, Iași, 2006;
12. GERGUȚ, A., NEAMȚU, C. *Psihopedagogie specială*, Editura Polirom, Iași. 2000;
13. GERGUȚ, A., *Sinteze de psihopedagogie specială*, Editura Polirom, Iași, 2005;
14. GERGUȚ, A. *Management general și strategic în educație*. Ghid practic. Polirom, Iași, 2007;
15. GUȚU, V. CHICU, V. *Managementul schimbării în cadrul educațional*. CEP USM, Chișinău, 2005;
16. Indexul incluziunii: dezvoltarea procesului de învățare și participare în școli Coord. Tony Booth și Mel Ainscow, 2015
17. Individualizarea procesului educational prin adaptări curriculare. Ghid metodologic, Chișinău, 2017
18. Planul Educațional Individualizat. Structura – model și ghidul de implementare. Chișinău: 2017, 64 p.
19. LĂSCUȘ, V., *Colaborarea școlii cu familia și educația în familie*, Casa Corpului Didactic, Cluj – Napoca, 1974;
20. PERETEATCU, Maria., ZORILLO Larisa. *Modele și tipuri de școli incluzive*. Chișinău: Institutul de Formare continuă, 2011, ISBN 978-9975-4168-5-6;
21. POPOVICI, D.V. Dezvoltarea comunicării la copiii cu deficiențe mintale, ProHumanitate, 2000
22. POPOVICI D.V. (coord), RACU A., DANII A. „Intervenția psihopedagogică în școala incluzivă, Chișinău: Ed. Univers Pedagogic, 2007, 232 p.
23. TIMUȘ A., (coautor). Asistența psihopedagogică a copiilor cu dizabilități și familiilor în condițiile educației incluzive. Chișinău: Ed. UPS „I. Creangă”, 2012, 96 p.
24. TURCHINĂ, Tatiana, COJOCARU, Natalia, ș.a. *Consilierea familiei și a persoanelor cu dizabilități*. Chișinău, Institutul de Formare continuă, 2011, ISBN 978-9975-4168-1-8;

25. RACU, A., POPOVICI, D.-V., DANII, A. *Educația incluzivă. Ghid pentru cadrele didactice și manageriale*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2010;
26. VRĂȘMAȘ, T., *Învățământul integrat și / sau incluziv pentru copiii cu cerințe speciale*, Editura Aramis, București, 2001.
27. VRASMAȘ, Ecaterina., VRASMAȘ, Traian. *Educația incluzivă în grădiniță: dimensiuni, provocări și soluții*. UNICEF România, Buzău: Alpha MDN, 2012, 132 p. ISBN 978-973-139-237-0
28. VRĂJMAȘ, Ecaterina., NICOLAE, Simona., OPREA, Viorica., VRĂJMAȘ, Traian. *Ghid pentru cadre didactice de sprijin*. București: Vanemonde, 2005, 128 p. ISBN 973-86502-9-1

Lista actelor normative și a documentelor metodologice în domeniul educației incluzive

1. Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică (aprobat prin HG nr. 732 din 16.09.2013).
2. Regulamentul-cadru cu privire la organizarea și funcționarea Serviciului raional/ municipal de asistență psihopedagogică (aprobat prin HG nr. 732 din 16.09.2013).
3. Regulamentul privind redirecționarea resurselor financiare în cadrul reformării instituțiilor rezidențiale (aprobat prin HG nr. 351 din 29.05.2012).
4. Reglementări privind salarizarea cadrelor didactice de sprijin (completări la HG nr. 381 din 13.04.2006, operate prin HG nr. 791 din 23.10.2013).
5. Finanțarea în bază de cost-standard per elev a instituțiilor de învățământ primar și secundar general din subordinea APL de nivelul al doilea. (aprobată prin HG nr. 868 din 08.10.2014).
6. Metodologia de evaluare a dezvoltării copilului (aprobată prin Ordinul ME nr. 99 din 26.02.2015).
7. Metodologia de organizare și funcționare a Centrului de Resurse pentru Educația Incluzivă (aprobată prin Ordinul ME nr. 100 din 26.02.2015).
8. Instrucțiunea de organizare a învățământului la domiciliu (aprobată prin Ordinul ME nr. 98 din 26.02.2015).
9. Instrucțiune privind procedurile specifice de examinare a elevilor cu cerințe educaționale speciale (aprobată prin Ordinul ME nr. 156 din 20.03.2015).
10. Reglementări și condiții specifice de evaluare finală și certificare a elevilor cu cerințe educaționale speciale din instituțiile de învățământ general obligatoriu, care au studiat după un plan educațional individualizat, în baza unui curriculum modificat (aprobat prin Ordinul ME nr. 311 din 05.05.2015).
11. Structura-model și Ghidul de implementare a Planului educațional individualizat (aprobat prin Ordinul ME nr. 952 din 06.12.2011).
12. Ghidul metodologic Adaptări curriculare (aprobat prin decizia Consiliului Național pentru Curriculum din 09.02.2012. Ordinul ME nr. 139 din 15.03.2012).

13. Ghidul metodologic Evaluarea dezvoltării copilului (aprobat prin decizia Consiliului Național pentru Curriculum din 30. 01. 2015. Ordinul ME nr. 158 din 23.03.2015).
14. Ghidul metodologic Suportul educațional. Asistența copiilor cu cerințe educaționale speciale (aprobat prin decizia Consiliului Național pentru Curriculum din 30.01.2015. Ordinul ME nr. 158 din 23.03.2015).
15. Unitatea de curs Educație incluzivă. Modul obligatoriu pentru implementare în formarea inițială a cadrelor didactice la ciclul I al studiilor superioare (aprobată prin Ordinul ME nr. 125 din 07.03.2012).
16. Curriculumul de formare continuă în domeniul educației incluzive (aprobat de Consiliul Științifico-didactic al IȘE, proces-verbal nr. 8 din 26 iunie 2014).
17. Hotărârea Guvernului nr. 523 din 11.07.2011 cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011-2020. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 114-116/589, 15.07.2011.
18. Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17.07.2014. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 319-324/634, cap.VI, 24.10.2014.